

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

21 januari 2016 *

”Begäran om förhandsavgörande — Civilrättsligt samarbete — Valet av tillämplig lag — Förordning (EG) nr 864/2007 och förordning (EG) nr 593/2008 — Direktiv 2009/103/EG — Olycka som orsakats av en lastbil med släpvagn och respektive fordon är försäkrat av olika försäkringsgivare — Olycka som uppkommit i en annan medlemsstat än den där försäkringsavtalen slutits — Regresstalan mellan försäkringsgivarna — Tillämplig lag — Begreppen ’avtalsförpliktelser’ och ’utomobligatoriska förpliktelser’”

I de förenade målen C-359/14 och C-475/14,

angående beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Vilniaus miesto apylinkės teismas (distriktsdomstolen i staden Vilnius, Litauen) respektive Lietuvos Aukščiausioji Teisma (Litauens högsta domstol), av den 15 juli respektive den 8 oktober 2014 som inkom till domstolen den 23 juli respektive den 17 oktober 2014, i målen

”**ERGO Insurance**” SE, företrätt av ”ERGO Insurance” SE Lietuvos filialas,

mot

”**If P&C Insurance**” AS, företrätt av ”IF P&C Insurance” AS filialas (C-359/14),

och

”**Gjensidige Baltic**” AAS, företrätt av ”Gjensidige Baltic” AAS Lietuvos filialas,

mot

”**PZU Lietuva**” UAB DK (C-475/14),

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden på tredje avdelningen L. Bay Larsen, tillförordnad ordförande på fjärde avdelningen, samt domarna J. Malenovský, M. Safjan (referent), S. Prechal och K. Jürimäe,

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

* Rättegångsspråk: litauiska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- ”ERGO Insurance” SE, företrätt av ”ERGO Insurance” SE Lietuvos filialas, genom M. Navickas, advokatas,
- ”Gjensidige Baltic” AAS, företrätt av ”Gjensidige Baltic” AAS Lietuvos filialas, genom A. Rjabovs,
- ”If P&C Insurance” AS, företrätt av ”If P&C Insurance” AS filialas, genom A. Kunčiuvienė,
- Litauens regering, genom R. Krasuckaitė, G. Taluntytė och D. Kriauciūnas, samtliga i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze och J. Kemper, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A. Steiblytė och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 24 september 2015 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 14 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/103/EG av den 16 september 2009 om ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet (EUT L 263, s. 11), samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, s. 6, och rättelse i EUT L 309, 2009, s. 87) (nedan kallad Rom I-förordningen) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II) (EUT L 199, s. 40) (nedan kallad Rom II-förordningen).
- 2 Respektive begäran har framställts i mål mellan försäkringsbolagen ”ERGO Insurance” SE och ”If P&C Insurance” AS respektive ”Gjensidige Baltic” AAS (nedan kallat Gjensidige Baltic) och ”PZU Lietuva” UAB DK (nedan kallat PZU Lieuva). Målen rör tillämplig lag vid respektive regresstalan som väckts mellan parterna till följd av trafikolyckor som inträffat i Tyskland.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Rom I-förordningen

- 3 Skäl 7 i Rom I-förordningen har följande lydelse:

”Denna förordnings materiella tillämpningsområde och bestämmelser bör överensstämma med rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område [(EGT L 12, s. 1, nedan kallad Bryssel-I förordningen)] och med [Rom II-förordningen].”

- 4 I artikel 1.1 i Rom I-förordningen definieras förordningens tillämpningsområde enligt följande:

”Denna förordning ska tillämpas på avtalsförpliktelser på privaträttens område i situationer som innebär lagkonflikt.

Den ska i synnerhet inte tillämpas på skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.”

- 5 I artikel 4 i förordningen med rubriken ”Tillämplig lag i avsaknad av parternas lagval”, föreskrivs följande:

”1. I den utsträckning tillämplig lag för avtalet inte har valts i enlighet med artikel 3 och utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 5–8, ska den lag som gäller för avtalet fastställas på följande sätt:

- a) Avtal om köp av varor ska vara underkastade lagen i det land där säljaren har sin vanliga vistelseort.
- b) Tjänsteavtal ska vara underkastade lagen i det land där tjänsteleverantören har sin vanliga vistelseort.
- c) Avtal som avser sakrätt till fast egendom eller hyra av fast egendom ska vara underkastade lagen i det land där egendomen är belägen.
- d) Utan hinder av vad som sägs i led c ska avtal om hyra av fast egendom för tillfälligt personligt bruk i högst sex månader i följd vara underkastade lagen i det land där hyresvärden har sin vanliga vistelseort, förutsatt att hyresgästen är en fysisk person som har sin vanliga vistelseort i samma land.
- e) Franchiseavtal ska vara underkastade lagen i det land där franchisetagaren har sin vanliga vistelseort.
- f) Distributionsavtal ska vara underkastade lagen i det land där distributören har sin vanliga vistelseort.
- g) Auktionsförsäljningsavtal ska vara underkastade lagen i det land där auktionen äger rum, om detta kan fastställas.
- h) Avtal som har ingåtts i ett multilateralt system vilket sammanför eller möjliggör sammanförandet av flera köp- och säljintressen i finansiella instrument från tredje man enligt definitionen i artikel 4.1.17 i direktiv 2004/39/EG, i enlighet med icke skönsmässiga regler och enligt en enda lag, ska regleras genom denna lag.

2. Om avtalet inte omfattas av punkt 1 eller om delarna i avtalet skulle omfattas av fler än ett av leden a–h i punkt 1, ska avtalet vara underkastat lagen i det land där den part som ska utföra avtalets karakteristiska prestation har sin vanliga vistelseort.

3. Om det framgår av alla omständigheter i fallet att avtalet uppenbart har en närmare anknytning till ett annat land än det som anges i punkterna 1 och 2, ska lagen i det andra landet tillämpas.

4. Om inte tillämplig lag kan fastställas enligt punkt 1 eller 2 ska avtalet vara underkastat lagen i det land till vilket det har närmast anknytning.”

6 Artikel 7 i förordningen med rubriken ”Försäkringsavtal”, har följande lydelse:

- ”1. Vare sig risken föreligger i en medlemsstat eller inte ska denna artikel tillämpas på de avtal som avses i punkt 2 och på alla andra försäkringsavtal som täcker risker inom medlemsstaternas gränser. Artikel 7 ska inte tillämpas på återförsäkringsavtal.
2. Ett försäkringsavtal som täcker en stor risk i den mening som avses i artikel 5 d i rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring [(EGT L 228, s. 3; svensk specialutgåva, område 6, volym 1, s. 146), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/68/EG av den 16 november 2005 (EUT L 323, s. 1, och rättelse i EUT L 270, 2007, s. 32)], ska vara underkastat den lag som väljs av parterna i enlighet med artikel 3 i denna förordning.

Om den tillämpliga lagen inte har valts av parterna ska försäkringsavtalet vara underkastat lagen i det land där försäkringsgivaren har sin vanliga vistelseort. Om det av alla omständigheter i fallet är uppenbart att avtalet har en mycket större anknytning till ett annat land ska lagen i detta andra land tillämpas.

...

6. Vid tillämpning av denna artikel ska det land där risken föreligger fastställas i enlighet med artikel 2 d i rådets andra direktiv 88/357/EEG av den 22 juni 1988 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva friheten att tillhandahålla tjänster [(EGT L 172, s. 1; svensk specialutgåva, område 6, volym 2, s. 175), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/14/EG av den 11 maj 2005 (EUT L 149, s. 14)], och när det gäller livförsäkringar ska det land där risken föreligger vara den plats för åtagandet som avses i artikel 1.1 g i direktiv 2002/83/EG.”

7 Artikel 15 i samma förordning med rubriken ”Laglig subrogation”, har följande lydelse:

”När en person (borgenären) har en avtalsgrundad fordran mot en annan person (gäldenären) och en tredje man är skyldig att prestera till borgenären, eller redan har presterat till denna för att uppfylla denna skyldighet, ska den lag som reglerar den tredje mannens skyldighet mot borgenären avgöra om och i vilken utsträckning den tredje mannen har rätt att mot gäldenären utöva de rättigheter som borgenären hade mot gäldenären enligt den lag som reglerar förhållandet dem emellan.”

8 I artikel 16 i Rom I-förordningen som har rubriken ”Flera gäldenärer”, föreskrivs följande:

”Om en borgenär har en fordran på flera gäldenärer som är ansvariga för samma fordran och en av gäldenärerna redan helt eller delvis har fullgjort prestationen enligt denna fordran, ska den lag som reglerar gäldenärens förpliktelse gentemot borgenären även reglera gäldenärens regressrätt gentemot medgäldenärerna. Medgäldenärerna kan hänvisa till de invändningar de hade mot borgenären i den mån detta är tillåtet enligt den lag som reglerar deras förpliktelser mot borgenären.”

9 I artikel 23 som har rubriken ”Förhållandet till andra gemenskapsrättsliga bestämmelser”, föreskrivs följande:

”Denna förordning ska, med undantag för artikel 7, inte inverka på tillämpningen av gemenskapsrättsliga bestämmelser som på särskilda områden fastställer lagvalsregler för avtalsförpliktelser.”

Rom II-förordningen

- 10 I skäl 7 i Rom II-förordningen anges följande:

”Denna förordnings materiella tillämpningsområde och bestämmelser bör överensstämma med [Bryssel I]-förordningen och de instrument som rör tillämplig lag på avtalsförpliktelser.”

- 11 Artikel 4 i samma förordning, med rubriken ”Huvudregel”, har följande lydelse:

”1. Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall i fråga om en utomobligatorisk förpliktelse som har sin grund i en skadeståndsgrundande händelse lagen i det land där skadan uppkommer tillämpas oavsett i vilket land den skadevållande händelsen inträffade och oavsett i vilket eller vilka länder indirekta följder av händelsen uppkommer.

2. Om både den person vars ansvar görs gällande och den skadelidande har sin vanliga vistelseort i samma land vid den tidpunkt då skadan uppkommer, skall dock lagen i det landet tillämpas.

3. Om det framgår av alla omständigheter i fallet att den skadeståndsgrundande händelsen har en uppenbart närmare anknytning till ett annat land än det som anges i punkt 1 eller 2, skall lagen i det landet tillämpas. En uppenbart närmare anknytning till ett annat land kan särskilt grundas på att det redan finns ett rättsförhållande mellan parterna, såsom ett avtal som har nära anknytning till den skadeståndsgrundande händelsen i fråga.”

- 12 I artikel 15 i Rom II-förordningen som har rubriken ”Den tillämpliga lagens räckvidd”, föreskrivs följande:

”Tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser enligt denna förordning skall reglera särskilt

a) grunden för och omfattningen av ansvaret, däribland fastställandet av vilka personer som kan hållas ansvariga för sina handlingar,

b) grunderna för ansvarsfrihet, begränsning av ansvar och fördelning av ansvar,

...”

- 13 I artikel 18 i förordningen som har rubriken ”Direkt talan mot den ansvariges försäkringsgivare”, föreskrivs följande:

”Den skadelidande kan väcka talan om skadestånd direkt mot den ansvariges försäkringsgivare, om detta föreskrivs i den tillämpliga lagen för den utomobligatoriska förpliktelsen eller i den tillämpliga lagen för försäkringsavtalet.”

- 14 Artikel 19 i samma förordning, med rubriken ”Subrogation”, har följande lydelse:

”Om en person (borgenären) har en utomobligatorisk fordran mot en annan person (gäldenären) och en tredje person är skyldig att presterat till borgenären eller redan har presterat till denne till uppfyllelse av sin skyldighet, skall frågan om och i vilken utsträckning den tredje personen har rätt att mot gäldenären utöva de rättigheter som borgenären hade mot gäldenären enligt den lag som gäller för förhållandet dem emellan avgöras enligt den lag som gäller för den tredje personens skyldighet att presterat till borgenären.”

- 15 Artikel 20 i Rom II-förordningen som har rubriken ”Flera skadevällare”, har följande lydelse:

”Om borgenären har en fordran mot flera gäldenärer som är ansvariga för samma fordran och en av gäldenärerna redan har fullgjort prestationen helt eller delvis, skall frågan om den gäldenärens rätt att begära ersättning från övriga gäldenärer regleras av den lag som är tillämplig för den gäldenärens utomobligatoriska förpliktelse gentemot borgenären.”

- 16 I artikel 27 i samma förordning med rubriken ”Förhållandet till andra gemenskapsrättsliga bestämmelser”, föreskrivs följande:

”Denna förordning skall inte inverka på tillämpningen av gemenskapsrättsliga bestämmelser som på särskilda områden fastställer lagvalsregler för utomobligatoriska förpliktelser.”

Direktiv 2009/103

- 17 Skäl 26 i direktiv 2009/103 har följande lydelse:

”I den försäkrades intresse bör varje försäkringsavtal vara sådant att en och samma premie ger det skydd som krävs i varje medlemsstat enligt dess lagstiftning eller det skydd som krävs i den medlemsstat där fordonet normalt är hemmahörande, om detta skydd är högre.”

- 18 I artikel 3 tredje stycket i direktivet som har rubriken ”Obligatorisk försäkring av motorfordon”, föreskrivs följande:

”Varje medlemsstat ska vidta de åtgärder som är lämpliga för att försäkringsavtalet ska täcka även följande:

- a) Förlust eller skada som orsakas inom en annan medlemsstats territorium, enligt där gällande lag.
...”

- 19 Artikel 14 i direktivet som har rubriken ”Engångspremie”, har följande lydelse:

”Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att all obligatorisk ansvarsförsäkring för motorfordon ska

- a) på grundval av en enda premie och för hela avtalstiden omfatta hela gemenskapens territorium, även under perioder när fordonet befinner sig i andra medlemsstater under avtalstiden, och
b) på grundval av denna enda premie tillförsäkra det skydd som krävs i varje medlemsstat enligt dess lagstiftning, eller det skydd som krävs enligt lagstiftningen i den medlemsstat där fordonet är normalt hemmahörande, om detta är högre.”

Litauisk rätt

- 20 Bestämmelserna i direktiv 2009/103 har införlivats i nationell rätt genom lagen om obligatorisk ansvarsförsäkring för motorfordon (TPVCAPDĮ) av den 5 mars 2004 (Žin., 2004, nr. 46-1498), i dess lydelse enligt lag nr X-1137 av den 17 maj 2007 (Žin., 2007, nr. 61-2340) (nedan kallad lagen om obligatorisk ansvarsförsäkring).

- 21 I artikel 10.1 i lagen om obligatorisk ansvarsförsäkring som har rubriken "Försäkringsavtals geografiska räckvidd", föreskrivs följande:

"Vad gäller obligatorisk ansvarsförsäkring för fordon eller det skydd som följer av denna lag om detta är högre, medför försäkringsavtalet [för ett fordon som är normalt hemmahörande inom det litauiska territoriet] eller gränsförsäkringen, när den enda (samlade) premien har betalats, det skydd som krävs enligt lagstiftningen om obligatorisk ansvarsförsäkring för fordon i varje medlemsstat under hela avtalstiden, även under perioder när fordonet befinner sig i andra EU-medlemsstater. ..."

- 22 Artikel 11 i lagen om obligatorisk ansvarsförsäkring som har rubriken "Försäkrade belopp och försäkringspremier", har följande lydelse:

" ...

3. Försäkringsgivaren ska ersätta skada som orsakats i en annan medlemsstat på grundval av det högsta beloppet antingen i enlighet med lagstiftningen i den ifrågavarande medlemsstaten eller försäkrat belopp i enlighet med första stycket i denna artikel om det beloppet är högre.

..."

- 23 I artikel 16.1 i den lagen som har rubriken "Principer för utbetalning av ersättning", föreskrivs följande:

"Ansvarig försäkringsgivare eller byrån ska utge ersättning när användaren av ett fordon blir skadeståndsansvarig för skada som förorsakats skadelidande tredje man. Försäkringsersättningen ska utges med beaktande av lagstiftning gällande obligatorisk ansvarsförsäkring för fordon i den stat där trafikolyckan inträffade.

..."

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

Mål C-359/14

- 24 Ett dragfordon med släpvagn välte på vägen när den gjorde en u-sväng i närheten av Mannheim (Tyskland) den 1 september 2011. Föraren av dragfordonet fastställdes vara ansvarig för olyckan på grundval av de konstateranden som de polistjänstemän som anlant till olycksplatsen gjort. Försäkringsgivaren för det fordonet, filialen till "ERGO Insurance" SE betalade således ut ersättning på 7 760,02 litauiska litas (LTL) (cirka 2 255 euro) till de skadelidande vid olyckan. Nämda försäkringsgivare väckte därefter talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade att försäkringsgivaren för släpvagnen, det vill säga filialen till "If P&C Insurance" AS skulle stå för halva den försäkringsersättning som den hade varit tvungen att utbetala, eftersom den försäkringsgivaren borde vara solidariskt ansvarig för den orsakade skadan.
- 25 Det råder enligt den hänskjutande domstolen osäkerhet kring vilken lag som ska fastställas vara tillämplig på tvisten mellan de två försäkringsgivarna.
- 26 Mot denna bakgrund beslutade Vilniaus miesto apylinkės teismas (distriktsdomstolen i staden Vilnius) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen.

- ”1) Ska artikel 4.4 i Rom I-förordningen, i vilken det föreskrivs att '[o]m inte tillämplig lag kan fastställas enligt punkt 1 eller 2 [i artikel 4] ska avtalet vara underkastat lagen i det land till vilket det har närmast anknytning' tolkas så, att tysk lag ska tillämpas under sådana omständigheter som dem som har uppkommit i det nationella målet?
- 2) Om så inte är fallet, ska den princip som fastställts i artikel 4 i Rom II-förordningen tolkas så, att den lag som ska tillämpas i tvisten mellan dragfordonets försäkringsgivare och släpvagnens försäkringsgivare, under sådana omständigheter som dem som har uppkommit i det nationella målet, ska fastställas i enlighet med lagen i det land där den skada som orsakats av trafikolyckan uppkom?”

Mål C-475/14

- 27 Den 21 januari 2011 inträffade en trafikolycka i Tyskland då ett dragfordon med släpvagn förorsakade skada på tredjemans egendom. Dragfordonet hade ansvarsförsäkrats genom Gjensidige Baltics litauiska filial. Släpvagnen hade försäkrats enligt ett avtal om ansvarsförsäkring som hade tecknats med PZU Lietuva.

28 Gjensidige Baltic betalade ut försäkringsersättning till ett belopp på 4 331,05 LTL (cirka 1 254 euro) till följd av de ersättningsanspråk i Tyskland som gjorts gällande av de skadelidande vid olyckan. Gjensidige Baltic anser, med anledning av att ersättningen täckte hela den skada som de skadelidande hade förorsakats, att det kunde väcka regresstalan mot PZU Lietuva för att få tillbaka halva beloppet, det vill säga 2 165,53 LTL (cirka 629 euro).

29 Genom dom av den 2 januari 2013 biföll Vilniaus miesto apylinkės teismas (distriktsdomstolen i staden Vilnius) Gjensidige Baltics yrkande. Den domstolen fastställde att PZU Lietuva skulle ersätta Gjensidige Baltic med 2 165,53 LTL, för utbetalad försäkringsersättning, jämte sex procent årlig ränta på beloppet. Den domstolen fann att det i enlighet med artikel 4.1 i Rom II-förordningen var tysk rätt som var tillämplig på den utomobligatoriska förpliktelse som har sin grund i den skadeståndsgrundande händelsen. Enligt tysk rätt skulle ansvaret fördelas vid skador som uppkommit vid en trafikolycka, vilken orsakats av ett dragfordon med släpvagn. När skadan ersätts av en av försäkringsgivarna så har den försäkringsgivaren rätt att kräva den andra försäkringsgivaren på hälften av beloppet.

30 Genom dom av den 8 november 2013 upphävde Vilniaus apygardos teismas (Vilnius appellationsdomstol) den dom som Vilniaus miesto apylinkės teismas (distriktsdomstolen i staden Vilnius) hade meddelat och ogillade den regresstalan som Gjensidige Baltic hade väckt. Appellationsdomstolen fann i förevarande fall att frågor rörande ansvar för fordon ska avgöras på grundval av avtalet om obligatorisk ansvarsförsäkring för fordon och att bestämmelserna i Rom II-förordningen inte var tillämpliga. Den aktuella situationen kan nämligen inte omfattas av utomobligatoriskt skadeståndsansvar, eftersom ett avtal om obligatorisk ansvarsförsäkring hade slutits i det nationella målet. Den domstolen fann med beaktande av att PZU Lieutvas förpliktelse var en följd av avtalet om obligatorisk ansvarsförsäkring att litauisk rätt var tillämplig.

- 31 Gjensidige Baltic har överklagat till den hänskjutande domstolen och yrkat att den domen ska upphävas, samt att domen av den 2 januari 2013 som meddelats av Vilniaus miesto apylinkės teismas (distriktsdomstolen i staden Vilnius) ska fastställas.
- 32 Den hänskjutande domstolen har påpekat att tvisten i huvudsak rör frågan hur det rättsförhållande som föreligger mellan försäkringsgivaren av dragfordonet respektive försäkringsgivaren av släpvagnen ska kvalificeras, samt fastställandet av tillämplig lag på det rättsförhållandet. Den kvalificeringen är

avgörande för tvisten, eftersom den litauiska och tyska rättsordningen fastställer olika principer för ansvarsfördelningen mellan försäkringsgivaren av dragfordonet och försäkringsgivaren av släpvagnen när skadan orsakats av ett sammankopplat fordon.

33 Det är vidare nödvändigt att fastställa huruvida artikel 14 b i direktiv 2009/103, såsom Gjensidige Baltic har hävdad, fastställer en lagvalsregel, enligt vilken lagen på den plats där olyckan inträffar ska tillämpas på en tvist mellan försäkringsgivare, såsom den tvist som är i fråga i det nationella målet.

34 Mot denna bakgrund beslutade Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens högsta domstol) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen.

”1) Är artikel 14 b i direktiv 2009/103 en lagvalsregel som *ratione personae* (med avseende på den personkrets som bestämmelsen är tillämplig på) ska tillämpas inte endast på skadelidande vid trafikolyckor utan även för att fastställa den lag som är tillämplig på rättsförhållandet mellan försäkringsgivarna för de fordon som orsakat skadan, och utgör denna lagvalsregel en specialregel i förhållande till lagvalsreglerna i Rom I- och Rom II-förordningarna?

2) Om den första frågan besvaras nekande bör det klargöras huruvida det befintliga rättsförhållandet mellan försäkringsgivarna i det aktuella målet kan kvalificeras som en ’avtalsförpliktelse’ i den mening som avses i artikel 1.1 i Rom I-förordningen. Om rättsförhållandet mellan försäkringsgivarna omfattas av begreppet ’avtalsförpliktelse’ är frågan huruvida det rättsförhållandet ska anses omfattas av begreppet försäkringsavtal och om tillämplig lag i sådana fall ska fastställas i enlighet med bestämmelserna i artikel 7 i Rom I-förordningen.

3) Om de första två frågorna besvaras nekande bör det klargöras huruvida rättsförhållandet mellan försäkringsgivarna för en fordonskombination vid en regresstalan omfattas av begreppet ’utomobligatoriska förpliktelser’ i den mening som avses i Rom II-förordningen och om det förhållandet ska betraktas som ett härlett rättsförhållande som uppkommer till följd av trafikolyckan (skadeståndsgrundande händelse) när tillämplig lag bestäms enligt artikel 4.1 i Rom II-förordningen. Ska försäkringsgivarna för en fordonskombination i ett sådant fall som det i det aktuella målet betraktas som gäldenärer som är ansvariga för samma fordran i den mening som avses i artikel 20 i Rom II-förordningen och ska tillämplig lag avseende det befintliga rättsförhållandet dem emellan fastställas i enlighet med denna bestämmelse?”

35 Domstolens ordförande beslutade den 19 november 2014 att förena målen C-359/14 och C-475/14 vad gäller det muntliga förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

36 De hänskjutande domstolarna vill genom frågorna, som ska prövas tillsammans, få klarhet i hur Rom I- och Rom II-förordningarna samt direktiv 2009/103 ska tolkas för att fastställa den lag eller de lagar som är tillämpliga inom ramen för en regresstalan som försäkringsgivaren för ett dragfordon – vilken ersatt den skadelidande vid en olycka som orsakats av dragfordonets förare – väckt mot försäkringsgivaren för den släpvagn som var kopplad till fordonet när olyckan inträffade.

37 Domstolen påpekar, såsom framgår av artikel 1 i Rom I- och Rom II-förordningarna, att nämnda förordningar har harmoniserat lagvalsreglerna för tillämpliga lagar på privaträttens område vad gäller avtalsförpliktelser respektive utomobligatoriska förpliktelser. Den lag som är tillämplig på dessa två kategorier av förpliktelser ska fastställas genom de bestämmelser som stadgas i en av de båda förordningarna, utan att detta emellertid påverkar de bestämmelser som anges i artiklarna 23 och 25 i Rom I-förordningen, samt artiklarna 27 och 28 i Rom II-förordningen.

- 38 Det ska härvid som svar på den fråga som Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens högsta domstol) ställt i mål C-475/14, påpekas att artikel 14 b i direktiv 2009/13 inte anger någon lagvalsregel som utgör speciallag i förhållande till lagvalsreglerna i Rom I- och Rom II-förordningarna avseende regresstalan mellan försäkringsgivare och den uppfyller därför inte de villkor som uppställs i artikel 23 i Rom I-förordningen respektive artikel 27 i Rom II-förordningen.
- 39 Medlemsstaterna åläggs genom direktiv 2009/103 skyldigheten att vidta åtgärder som säkerställer att den skadelidande vid en trafikolycka och innehavaren av det fordon som är inblandat i olyckan skyddas. Det generella mål som eftersträvas med direktivet är enligt skäl 12 i detsamma att säkerställa att skadelidande vid olyckor skyddas genom att garantera att de åtnjuter ett minimiförsäkringsskydd.
- 40 Det framgår varken av lydelsen i eller målen med direktiv 2009/103 att direktivet syftar till att fastställa lagvalsregler.
- 41 Artikel 14 i direktivet, jämförd med skäl 26 i detsamma, begränsar sig närmare bestämt till att ålägga medlemsstaterna att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att all motorfordonsförsäkring på grundval av en enda premie ska omfatta hela EU:s territorium under avtalstiden, och att motorfordonsförsäkringen på grundval av denna premie tillförsäkrar det skydd som krävs i varje medlemsstat enligt dess lagstiftning, eller det skydd som krävs enligt lagstiftningen i den medlemsstat där fordonet är normalt hemmahörande, om detta är högre.
- 42 Bestämmelsen behandlar således uteslutande den territoriala utsträckning och nivå av täckning som försäkringsgivaren har skyldighet att tillhandahålla, för att säkerställa ett lämpligt skydd för skadelidande vid trafikolyckor. En regel, enligt vilken lagstiftningen i den sålunda fastställda medlemsstaten skulle reglera ansvarsfördelningen mellan försäkringsgivarna kan inte utläsas härav.
- 43 Vad vidare gäller tillämpningsområdet för Rom I-förordningen respektive Rom II-förordningen ska begreppen "avtalsförpliktelse" och "utomobligatorisk förpliktelse" däri tolkas självständigt, med hänsyn tagen framför allt till förordningarnas systematik och mål (se, analogt, dom ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punkt 27). Dessutom ska målet, såsom framgår av skäl 7 i båda förordningarna, att den ömsesidiga tillämpningen av förordningarna ska överrensstämma beaktas. Därutöver ska det även tas hänsyn till Bryssel I-förordningen, vilken bland annat i artikel 5 gör skillnad mellan frågor som avser avtal och frågor som avser skadestånd utanför avtalsförhållanden.
- 44 Det framgår av domstolens praxis avseende Bryssel I-förordningen att endast en rättslig förpliktelse som en person frivilligt har åtagit sig gentemot en annan person och på vilken kärandens talan grundas kan omfattas av begreppet "avtal" i den mening som avses i artikel 5.1 i den förordningen (se, dom Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 39). I analogi och i enlighet med det mål om överrensstämmelse som angetts i punkt 43 ovan ska begreppet "avtalsförpliktelse" i den mening som avses i artikel 1 i Rom I-förordningen anses avse en rättslig förpliktelse som en person frivilligt har åtagit sig gentemot en annan person.
- 45 Vad gäller begreppet "utomobligatorisk förpliktelse" i den mening som avses i artikel 1 i Rom II-förordningen erinrar domstolen om att begreppet "skadestånd utanför avtalsförhållanden" i den mening som avses i artikel 5.3 i Bryssel I-förordningen omfattar varje talan som syftar till att gentemot svaranden göra gällande ett ansvar som inte är hänförligt till ett "avtal" i den mening som avses i artikel 5.1 (dom ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punkt 32 och där angiven rättspraxis). Det ska dessutom påpekas, såsom framgår av artikel 2 i Rom II-förordningen, att den förordningen ska tillämpas på förpliktelser som uppkommit till följd av en skada, det vill säga alla följder av skadeståndsgrundande händelser (*tort/delict*), obehörig vinst, tjänst utan uppdrag (*negotiorum gestio*) eller oaktsamhet vid ingående av avtal (*culpa in contrahendo*).

- 46 Mot bakgrund av dessa omständigheter ska "utomobligatorisk förpliktelse" i den mening som avses i Rom II-förordningen förstås som en förpliktelse som har sitt ursprung i en av de händelser som anges i artikel 2 i förordningen och som angetts i föregående punkt.
- 47 I förevarande fall framgår det av besluten om hänskjutande att det finns avtalsförpliktelser, i den mening som avses i Rom I-förordningen, mellan försäkringsgivarna och innehavarna eller förarna av dragfordonet respektive innehavarna av släpvagnen. Det finns däremot inget avtalsåtagande mellan de båda försäkringsgivarna.
- 48 Förekomsten och omfattningen av förpliktelsen att ersätta de skadelidande som är aktuell i de nationella målen beror framför allt på bedömningarna av de trafikolyckor som förorsakat de aktuella skadorna. Dessa bedömningar, som avser vållande, är ovidkommande för det avtalsförhållande som binder försäkringsgivarna till deras respektive försäkringstagare.
- 49 Vad avser möjligheten för försäkringsgivaren av ett dragfordon – vilken har ersatt en skadelidande för hela den skada som denne har lidit på grund av en olycka där både dragfordonet och den tillkopplade släpvagnen var inblandade – att väcka regresstalan mot försäkringsgivaren av släpvagnen ska följande påpekas.
- 50 För det första kan inte förekomsten av en rätt för försäkringsgivaren av ett dragfordon – vars förare har orsakat en olycka – mot försäkringsgivaren av den släpvagn som drogs av nämnda fordon, när den skadelidande väl har fått ersättning, inte härledas ur försäkringsavtalet utan förutsätter att innehavaren av släpvagnen samtidigt har ådragit sig utomobligatoriskt skadeståndsansvar i förhållande till den skadelidande.
- 51 Domstolen påpekar således att en sådan skyldighet för innehavaren av släpvagnen att betala ersättning ska anses som en "utomobligatorisk förpliktelse" i den mening som avses i artikel 1 i Rom II-förordningen. Det är således med hänsyn till bestämmelserna i den förordningen som det ska fastställas vilken lag som är tillämplig på denna skyldighet.
- 52 Det framgår av artikel 4 i den förordningen att om inte annat föreskrivs däri, ska i fråga om en utomobligatorisk förpliktelse lagen i det land där skadan uppkommer tillämpas, det vill säga i de nationella målen det land där den skada som direkt följer av olyckan har uppkommit (se, för ett liknande resonemang, dom Lazar, C-350/14, EU:C:2015:802, punkt 24). Enligt artikel 15 a och b i Rom II-förordningen är det enligt den lagen som grunden för och omfattningen av ansvaret och grunderna för fördelning av ansvaret fastställs.
- 53 Det är följaktligen enligt lagen på platsen för den direkta skadan, i förevarande fall tysk rätt, som det ska fastställas vilka som är gäldenärer med avseende på skyldigheten att betala ersättning till den skadelidande samt, i förekommande fall, innehavaren av släpvagnens respektive innehavaren eller föraren av dragfordonets delaktighet i den skada som den skadelidande förorsakats.
- 54 Det ska för det andra påpekas att skyldigheten för en försäkringsgivare att ersätta den skada som en skadelidande förorsakats inte följer av den skada som denne lidit, utan av det avtal som binder försäkringsgivaren till den ansvariga försäkringstagaren. Ersättningen har således sitt ursprung i en avtalsförpliktelse och den lag som är tillämplig på en sådan förpliktelse ska fastställas i enlighet med bestämmelserna i Rom I-förordningen.
- 55 Det är således enligt den lag som tillämplig på försäkringsavtalet för dragfordonen, såsom de fordon som är aktuella i de nationella målen, respektive på försäkringsavtalet för de tillkopplade släpvagnarna, som det ska undersökas huruvida försäkringsgivarna av dessa båda fordonstyper enligt avtalen faktiskt var skyldiga att ersätta de skadelidande för en skada som orsakats av fordonen.

- 56 Vad för det tredje gäller frågan huruvida försäkringsgivaren av ett dragfordon, vilken har ersatt en skadelidande, har rätt att, i förekommande fall, genom subrogation göra gällande rättigheter mot försäkringsgivaren av släpvagnen ska det påpekas att det i artikel 19 i Rom II-förordningen görs en distinktion mellan de frågor som omfattas av bestämmelserna om utomobligatoriskt skadeståndsansvar och de frågor som omfattas av bestämmelserna om skadestånd i avtalsförhållanden. Artikel 19 i Rom II-förordningen är bland annat tillämplig i det fall då en tredje person, det vill säga försäkringsgivaren, har ersatt den skadelidande vid en olycka – vilken är borgenär för en utomobligatorisk skadeståndsfördran i förhållande till föraren eller innehavaren av ett motorfordon – och försäkringsgivaren har gjort detta för att fullgöra en skyldighet att prestera till den skadelidande.
- 57 Avseende det fallet föreskrivs det närmare bestämt i artikel 19 i Rom II-förordningen att frågan om en eventuell subrogation av den skadelidandes rättigheter regleras av den lag som är tillämplig på den tredje personens, det vill säga den försäkringsgivare som står för ansvarsförsäkringen, skyldighet att ersätta den skadelidande.
- 58 Försäkringsgivarens skyldighet att täcka försäkringstagarens skadeståndsansvar gentemot den skadelidande följer således av det försäkringsavtal som slutits med försäkringstagaren. De villkor som reglerar på vilket sätt försäkringsgivaren, mot de personer som är ansvariga för en olycka, kan utöva de rättigheter som den skadelidande vid olyckan har beror på den nationella rätt som reglerar försäkringsavtalet, fastställt i enlighet med artikel 7 i Rom I-förordningen.
- 59 Frågan om den lag som är tillämplig för att fastställa vilka personer som kan förklaras vara ansvariga samt för att eventuellt fördela ansvaret mellan dem och deras respektive försäkringsgivare omfattas däremot i enlighet med nämnda artikel 19 alltså av artikel 4 och följande artiklar i Rom II-förordningen.
- 60 Domstolen finner bland annat att i det fall då den skadelidande vid en trafikolycka som orsakats av ett dragfordon med släpvagn, enligt den lag som är tillämplig enligt sistnämnda bestämmelser i Rom II-förordningen, har rättigheter både i förhållande till innehavaren av släpvagnen och försäkringsgivaren av densamma, har försäkringsgivaren av dragfordonet – efter att ha ersatt den skadelidande – rätt att väcka talan mot försäkringsgivaren av släpvagnen, såvitt det i den lag som enligt artikel 7 i Rom I-förordningen är tillämplig på försäkringsavtalet föreskrivs att försäkringsgivaren genom subrogation får överta den skadelidandes rättigheter.
- 61 Det ankommer således på de hänskjutande domstolarna att i ett första skede, i enlighet med de nationella bestämmelser som är tillämpliga enligt Rom II-förordningen, fastställa hur det skadestånd som ska betalas till de skadelidande ska fördelas mellan dels föraren och innehavaren av dragfordonet, dels innehavaren av släpvagnen.
- 62 I ett andra skede ska i enlighet med artikel 7 i Rom I-förordningen den lag som är tillämplig på de försäkringsavtal som ingåtts mellan de försäkringsgivare som har väckt talan i de aktuella målen och deras respektive försäkringstagare fastställas för att få vetskap om och i vilken utsträckning försäkringsgivarna genom subrogation kan utöva den skadelidandes rättigheter gentemot försäkringsgivaren av släpvagnen.
- 63 Mot denna bakgrund ska frågorna besvaras enligt följande. Artikel 14 b i direktiv 2009/103 ska tolkas så, att den bestämmelsen inte innehåller någon speciell lagvalsregel för att fastställa den lag som är tillämplig på en regresstalan mellan försäkringsgivare under sådana omständigheter som dem som är aktuella i de nationella målen.
- 64 Rom I- och Rom II-förordningarna ska tolkas så, att den lag som är tillämplig på en regresstalan som försäkringsgivaren av ett dragfordon – vilken har ersatt de skadelidande vid en olycka som orsakats av fordonets förare – väckt mot försäkringsgivaren av den släpvagn som var kopplad till fordonet när

olyckan inträffade, ska fastställas enligt artikel 7 i Rom I-förordningen om det i de bestämmelser om utomobligatoriskt skadeståndsansvar som enligt artikel 4 och följande artiklar i Rom II-förordningen är tillämpliga på olyckan föreskrivs att skyldigheten att ersätta skadan ska fördelas.

Rättegångskostnader

- ⁶⁵ Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i de nationella målen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på de hänskjutande domstolarna att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artikel 14 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/103/EG av den 16 september 2009 om ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet ska tolkas så, att den bestämmelsen inte innehåller någon speciell lagvalsregel för att fastställa den lag som är tillämplig på en regresstalan mellan försäkringsgivare under sådana omständigheter som de som är aktuella i de nationella målen.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II) ska tolkas så, att den lag som är tillämplig på en regresstalan som försäkringsgivaren av ett dragfordon – vilken har ersatt de skadelidande vid en olycka som orsakats av fordonets förare – väckt mot försäkringsgivaren av den släpvagn som var kopplad till fordonet när olyckan inträffade, ska fastställas enligt artikel 7 i förordning nr 593/2008 om det i de bestämmelser om utomobligatoriskt skadeståndsansvar som enligt artikel 4 och följande artiklar i förordning nr 864/2007 är tillämpliga på olyckan föreskrivs att skyldigheten att ersätta skadan ska fördelas.

Underskrifter